Pietru Pawl Saydon

Tagħrif dwaru, l-ilsien Malti, u l-poeżija tiegħu dwar il-festa ta' Ħal Lija

Carlston Grima
B.A. (Unuri) (Melit.), P.G.C.E., M.A. (Melit.) Uffiċjal Edukattiv tal-Malti

Il-Professur Saydon twieled fl-24 ta' Lulju 1895 u miet fit-22 ta' Marzu 1971. Kien saċerdot Kattoliku u studjuż kbir tal-ilsien Malti, tal-ilsna Semitiċi u tal-Bibbja. Għamel żmien President tal-Għaqda tal-Malti fl-Università ta' Malta. Jibqa' magħruf l-iktar għall-kontribut kbir li ta lill-ilsien Malti meta qaleb waħdu l-Bibbja mill-Ebrajk għall-Malti.

Pietru Pawl Saydon ħa l-ewwel edukazzjoni tiegħu fl-iskola primarja tar-raħal, u minn hemm għadda għas-Seminarju. Fl-1912 beda l-kors preparatorju tal-Letteratura fl-Università u ta' għoxrin sena kiseb il-B.Litt. Fl-1919 iggradwa fil-Liġi Kanonika u d-Dottorat fit-Teoloġija. Billi ġie l-ewwel wieħed fl-eżamijiet u għadda lill-istudenti tal-fakultajiet kollha, ingħata borża ta' studju mill-Gvern biex seta' jissokta l-istudji tiegħu barra minn Malta. Fl-istess sena ġie ordnat saċerdot u s-sena ta' wara telaq lejn Ruma l-Istituto Biblico minn fejn fl-1923 kiseb il-Liċenzjat fl-Iskrittura Mqaddsa.

"Kotra kbira ta' ħuti l-Maltin ma jafux jaqraw ħlief bi lsienhom, u qatt u qatt ma ħassew f'qalbhom il-ħlewwa li jisimgħu fi lsienhom il-kelma t'Alla hekk kif ħarġet minn fommu mijiet u eluf ta' snin ilu. Għalihom l-ewwel ma ħsibt fix-xogħol tiegħi. Iżda barra minn dawn, jien ħaddant fil-ħsieb tiegħi il-Maltin kollha, li jħobbu u jgħożżu lsienhom."

Hekk kiteb Saydon fil-Kelmtejn Qabel għall-Ktieb tal-Ġenesi, l-ewwel ktieb tal-Bibbja li qaleb għall-Malti fl-1929. Il-Professur Pietru Pawl Saydon għamel "miraklu" meta rnexxielu jittraduċi l-Iskrittura sħiħa waħdu mill-oriġinal, xogħol li kull meta sar, dejjem sar f'tim magħmul minn diversi studjużi. Din it-traduzzjoni swiet lil Saydon tletin sena sħaħ ta' ħidma u dedikazzjoni, bejn l-1929 u l-1959, traduzzjoni li warajha Saydon tilef għaqlu u li għaliha huwa ddedika r-riżorsi tiegħu kollha, kemm intellettwali kif ukoll finanzjarji, billi ħareġ minn butu l-ispejjeż kollha tal-pubblikazzjoni.

Bħala Professur tal-Iskrittura fl-Università ta' Malta, Saydon ħa sehem attiv f'diversi kungressi

internazzjonali, li laqqgħuh ma' studjużi Bibbliċi ta' fama mondjali, Kattoliċiżmu, Protestantiżmu u Lhud. Bejn l-1932 u l-1962 attenda mhux inqas minn sbatax-il kungress Bibbliku fl-aqwa universitajiet: Ruma (1932); Brussell (1938); Pariġi (1948); Ruma u Norfolk (1952); Kopenhagen (1953); Cambridge u Louvain (1954); Birmingham (1955); Strasburgu (1956); Munich (1957); Brussell (1958); Louvain u Oxford (1959); Dublin (1961). Kien il-fundatur tal-"Għaqda Bibblika Maltija", membru tal-*International Association for the Study of the Old Testament* u membru tas-*Society of Biblical Literature* tal-Istati Uniti tal-Amerika, fost l-oħrajn. Saydon ikkummenta sitt kotba tat-Testment il-Qadim f'kummentarju ċelebri taħt l-awspiċji tal-Knisja Kattolika Ingliża. Dan il-*Catholic Commentary on Holy Scripture* ġie ppubblikat f'Londra u Edinburgh fl-1953.

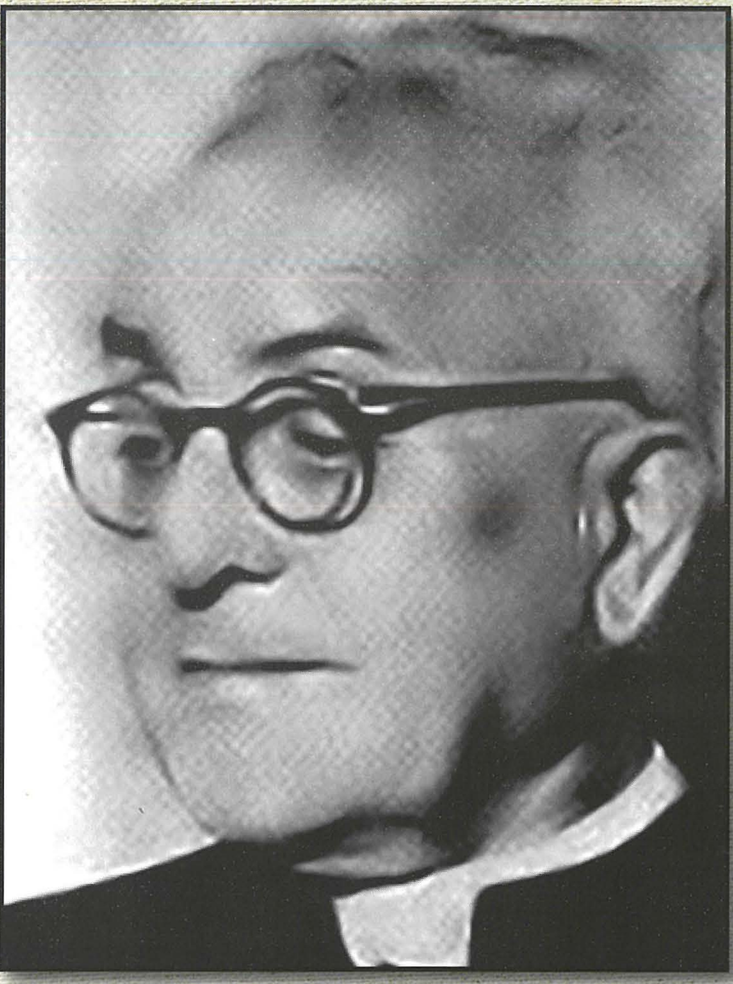

Ħidma bħala Saċerdot

Il-ħidma pastorali ta' Saydon ma kinitx tagħti fil-għajn iżda kienet ta' fejda għan-nies ta' Bengħajsa, ħafna minnhom bdiewa. Kien iqaddsilhom fl-4.30 ta' filgħodu, iqarar u spiss iżur il-morda fi djarhom. Saydon dejjem ħabb il-ħajja sempliċi u l-kumpanija ta' rjus kbar u mkabbrin b'għerfhom dejjem stmerrha. Laqgħat soċjali kien jaħrabhom, iżda l-hena tiegħu kienet meta kien isib ruħu mdawwar mill-istudenti tiegħu, jifraħ u jiċċajta magħhom, jew mat-tfal u l-membri tal-MUSEUM. Ta' sikwit kien imur jgħallem it-tfal tal-MUSEUM taż-Żurrieq u kemm-il darba għen lill-MUSEUM finanzjarjament. Saydon kellu ammirazzjoni kbira għall-fundatur ta' din is-Soċjetà. F'dan is-saċerdot twajjeb u qaddis, li kien l-uniku wieħed li għenu biex ibigħ it-traduzzjoni tiegħu tal-Bibbja, Saydon kien jara ċerta sempliċità, l-aktar fi kliemu.

"Ma kienx iħabbat rasu bix-xejxi tal-kliem; l-aqwa li l-poplu jifhem, u għalhekk lanqas ma kien jintilef fil-għoli tal-għerf tat-teoloġija fejn il-poplu ma jistax jasal ... Il-prietki ta' Dun Ġorġ ma kinux prietki tal-kotba, imma prietki ħerġin mill-qalb, frott tal-persważjoni qawwija ta' dak li jkun qiegħed jgħid ... "

Fl-1946 il-Papa Piju XII għamlu *Cameriere Secreto* bit-titlu ta' Monsinjur.

Saydon ħalla d-drittijiet kollha tal-istampa tat-traduzzjoni tiegħu tal-Iskrittura lis-Soċjetà tal-MUSEUM li fl-1977 ħarġet l-ewwel volum tat-Testment il-Qadim tal-Bibbja Saydon. It-tieni u t-tielet volum ħarġu fl-1982 u fl-1990. Fl-1995 reġgħet ippubblikat it-tieni edizzjoni tal-Iskrittura kif maqluba minn Saydon bin-noti riveduti ta' Dun Karm Attard.

Ħidma b'risq l-Ilsien Malti

It-33 sena li għamel fil-kariga ta' Professur kienu snin ta' ħidma sfiqa u bla waqfien b'risq it-tagħlim u r-riċerka. Mal-istudenti kien imur tajjeb. Professur żagħżugħ, xejn imkabbar, ma setax ma jisraqx il-qlub tal-istudenti żgħażagħ, li dlonk inġibdu lejh u ħabbewh.

" Ħabbejt it-tagħlim u ħabbejt l-istudenti. L-istudju għalija qatt ma kien tarġa biex nogħla aktar u anqas xogħol ta' qligħ ta' flus, imma l-missjoni ta' ħajti. "

Il-ħbiberija sinċiera bejn Saydon u l-istudenti ma kinitx biss fil-klassijiet tal-Università. Kemm-il darba stedinhom biex iqattgħu ġurnata għandu fid-dar ta' villeġġjatura li kellu f'Bengħajsa. L-interess ta' Saydon fil-Malti beda meta ntlaqat mix-xebh bejn il-Malti u l-Lhudi. Kien konvint li:

" mingħajr id-dawl tal-ilsna semin (Semitiċi) qatt ma jista' jkun li naslu biex nagħrfu xi ħajja dwar il-Malti, fuq in-nisel tiegħu, fuq il-ħajja tiegħu, fuq il-bixra tiegħu li tagħżlu minn kull ilsien ieħor. "

Fiż-żmien tad-diżappunt li kellu wara li wasal mill-istudji tiegħu f'Ruma ma ntgħażilx professur tal-Iskrittura fl-Università ta' Malta, sab żvog fil-kontribut kbir li ta lill-Għaqda tal-Malti (Università), li kienet għadha kif twaqqfet miż-żewġ tobba-poeti Rużar Briffa u Ġużè Bonnici. Meta Briffa rriżenja minħabba l-istudji tiegħu barra l-pajjiż, Saydon intgħażel President tal-Għaqda.

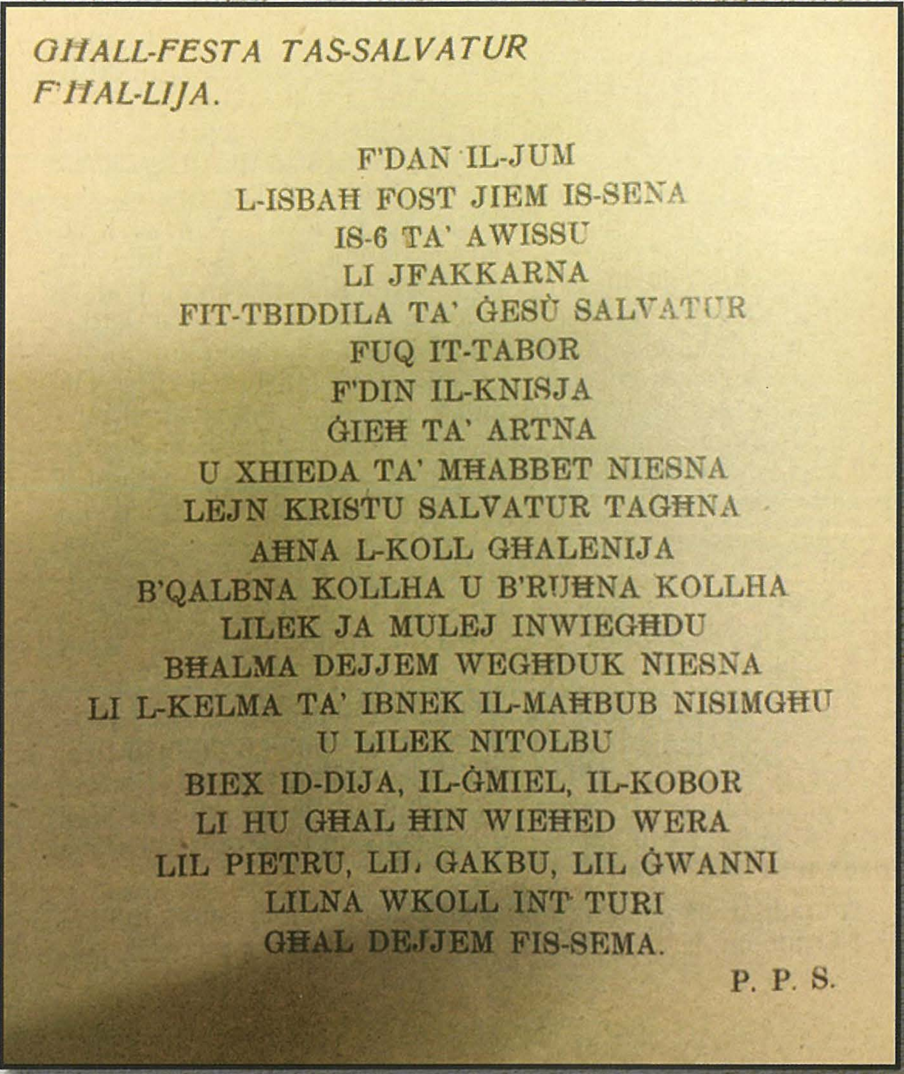
GĦALL-FESTA TAS-SALVATUR F'ĦAL-LIJA.

F'DAN IL-JUM
L-ISBAĦ FOST JIEM IS-SENA
IS-6 TA' AWISSU
LI JFAKKARNA
FIT-TBIDDILA TA' ĠESÙ SALVATUR
FUQ IT-TABOR
F'DIN IL-KNISJA
ĠIEĦ TA' ARTNA
U XHIEDA TA' MĦABBET NIESNA
LEJN KRISTU SALVATUR TAGĦNA
AĦNA L-KOLL GĦALENIJA
B'QALBNA KOLLHA U B'RUĦNA KOLLHA
LILEK JA MULEJ INWIEGĦDU
BĦALMA DEJJEM WEGĦDUK NIESNA
LI L-KELMA TA' IBNEK IL-MAĦBUB NISIMGĦU
U LILEK NITOLBU
BIEX ID-DIJA, IL-ĠMIEL, IL-KOBOR
LI HU GĦAL ĦIN WIEĦED WERA
LIL PIETRU, LIL GAKBU, LIL ĠWANNI
LILNA WKOLL INT TURI
GĦAL DEJJEM FIS-SEMA.

P. P. S.

Kien żmien il-Kwistjoni tal-Lingwa. Fl-1932, il-Gvern ipprova jerġa' jdaħħal it-Taljan u ordna li l-Malti kellu jinkiteb u jkun mgħallem b'mod li seta' jkun ta' għajnuna għat-Taljan. Saydon, f'isem l-Għaqda tal-Malti (Università) bagħat ittra ta' protesta lill-ministru tal-edukazzjoni Nerik Mizzi. L-Għaqda ma tħallietx aktar tagħmel il-laqgħat tagħha fl-Università bl-iskuża li kienet motivata politikament iżda sena wara ngħatat raġun u fil-21 ta' Novembru 1933 reġgħet bdiet tiltaqa' fl-Università.

Kien attiv ħafna fl-Għaqda tal-Malti (Università) u mexxieha għal għaxar snin u ħa ħsieb joħroġ il-Leħen il-Malti. B'rabta ma' din ir-rivista, f'Awwissu tal-1932, Saydon kiteb poeżija ta' 21 vers għall-festa tas-Salvatur. Fiha mhux biss qal li s-6 t'Awwissu huwa l-isbaħ jum tas-sena, imma wkoll wera s-sbuħija ta' Kristu fuq it-Tabor. Semma wkoll li aħna bħala Nsara rridu nisimgħu l-kelma t'Alla, ngħadduha lill-oħrajn sabiex fl-aħħar mill-aħħar ingawduh għal dejjem fil-ġenna.

Kitbiet oħra

Fl-1936, Saydon flimkien mal-Prof. Ġużè Aquilina ppubblika "Ward ta' Qari Malti", antoloġija tal-aqwa xogħlijiet ta' proża u poeżija fil-Malti. Bħala kittieb letterarju, Saydon għandu wkoll l-importanza tiegħu. Huwa kiteb numru ta' novelli mill-aqwa fosthom *Ġmajru u l-Karozzi*, *L-Istedina tas-Sinjura Betta*, *Bejn l-Erba' Ħitan tad-Dar*, u esejs bħal *Fuq il-Monti*, *Tieġ f'Raħal* u *Fil-Ħemda tal-Lejl*.

" In-novelli tiegħu jixhdu stil narrattiv mill-aqwa, b'dik il-kelma magħżula u minġura bis-sengħa, u jħabbtuha ma' dawk ta' Temi Zammit, mibnijin kif inhuma fuq sfond karatteristiku rurali Malti. "

Fl-aħħar nett, il-Prof. Karm Sant jistqarr li "dak li għamel Dun Karm Psaila fil-qasam tal-poeżija, għamlu Saydon fil-qasam tal-proża". Saydon kien devot kbir tal-qaddisa patruna taż-Żurrieq Santa Katerina u kiteb id-dramm reliġjuż fi tliet atti "Santa Katarina". Fit-12 ta' Novembru 1966, l-Università Rjali ta' Malta tatu d-Dottorat tal-Letteratura *Honoris Causa* bħala għarfien tax-xogħlijiet kbar tiegħu.

Biblijografija

Is-sit https://mt.wikipedia.org/wiki/ Pietru_Pawl_ Saydon

Artiklu fis-sit tal-Akkademja tal-Malti.

Artiklu ta' Ivan Said fit-*Times of Malta* tat-22 ta' Marzu 2011, fl-40 sena anniversarju mill-mewt ta' Saydon.

Bezzina, Carmel (2006). *Saydon. Il-Biblista u Studju tal-Malti*, Pubblikazzjoni Preca, Malta.